

Pri zbiranju te tvarine za višjo stopnjo ljudske šole nas je vodila misel: „Blisk in grom je jako navadna prikazen, katere ne moremo prezirati v ljudskejši šoli. Naša naloga je torej, da to prikazen osvetljimo; za kar je treba o sledečem govoriti: Električni privlačnosti, električni iskri, o prevodnikih elektrike, o hudi uri in o varnostnih naredbah zoper to. Da predočimo jake učinke elektrike in še bolj njeno podobnost z bliskom, smo pridjali še popis elektrofora in Lejdenske steklenice, nekatere poskuse ž njima in ono, kar potrebujemo, da ju razumemo. Električnega kolovrata ne navajamo, ker se nam zdi za ljudsko šolo predrag; elektrofor pa more učitelj sam narediti, kakor lahko v prejšnjem bereš. Vse drugo o elektriki smo izpustili, ker nima nobednega praktičnega pomena, akoravno mladino more jako razveseljevati.

Za srednjo stopnjo zahteva naš načrt: „Osnovne električne prikazni, huda ura in varnostne naredbe proti njej.“ Temu zadostujejo prvi štiri poskusi in kar je povedanega o hudi uri in o varnostnih naredbah proti njej. Že večkrat navedeni ministerski ukaz vender ne omeni teh prikazni za srednjo stopnjo, akoravno se mnogokrat povračajo. Besede dr. Netoliczka pa: „Der Schüler hat, ehe ihm ein eigenes Büchlein über Naturlehre in die Hand gegeben wird, die elektrische Natur der Gewitter kennen gelernt. Bei dieser Gelegenheit musste der Lehrer bereits über einige elektrische Grunderscheinungen, über gute und schlechte Elektrizitätsleiter, das Ueberspringen der Funken zu guten Leitern u. a. erwähnen“ govoré za načrt. Akoravno bi nam navajanje te prikazni (bliska in groma) brez razlaganja na srednji stopnji najljubše bilo, prepustimo vender razsodbo vsakemu samemu.

(Dalje prih.)

Slovnica v „Začetnici“ in „Drugem berilu“.

(Dalje.)

Da si je glagol tako važno besedno plemo, mu je vender v obravnavi jako skromen prostorček odmerjen, tako se tudi v skrčenosti vidno odlikuje obravnava glavnih časov, tvorna ali terpna oblika. Velelni naklon se priučuje samo v drugi osebi ed. števila na zgledih: delaj, beri, uči — brez kaknega pojasnila, brez ločila, le pravilo sledi: Velelnik naznanja, da se kaj veleva, prepoveduje, opominja.

Kje pa so v zgledih: delaj, beri, uči zaznamovani posamezni deli, katere pravilo zastopa?

Dvojine in množine velelnega naklona se tukaj pisatelju ni zdelo potrebno navesti; pač pa zahteva nekoliko nižje v 64. nalogi, da naj otroci povedó v katerem naklonu je: Stradajte! Upajmo! itd.

Kako naj se imenuje tak poduk? kakošen mu bode vspeh? —

Enaka obravnava je ostalim naklonom.

Pridevnik, da si se je že skozi in skozi blizu poldrugo leto rabil v stavkih, je bil do sedaj vendar še nepopolnoma nepoznan; na str. 159 je sicer navedena izpeljava, in na str. 162 sestava pridevnikov; o spoznavi (ktere besede so pridevniki; kaj zaznamujejo) in o njih rabi o stavekovej sestavi (kako se vjema sè samostalnikom v spolu, številu — sklonu) še vendar ni bilo govora. V stavkih pa se je vendar rabil v vseh teh menjavah. Po mojem mnenji se je glagolu in pridevniku odmeril veliko premajhen prostor. Vse tri stopnje pridevnikov se obravnavajo ob enem.

Tù se eno pravilo glasi: „Prva stopnja kaže lastnost kake osebe ali reči brez primerjave z drugo.“

To pravilo (če se tudi po drugih slovnicaх podobno glasi), se mi ne zdi popolnoma veljavno, ker prva stopnja tudi takrat lahko stoji, kadar se lastnost dveh oseb ali reči med saboj primerja n. pr. Sestra je pridna ko (kot, kakor) mati. Jelka je visoka kot (ko, kakor) smereka. Ako se more od sestre reči, da ima lastnost v tej meri kakor mati, tak mišlim, da se je ta njena lastnost z materino primerjati morala itd.

V pravilu: Tretja stopnja se obrazi . . . bi bilo besedici naj pridjati tudi nar; tako tudi spodaj: najbolj naj bi se pristavilo: narbolj (tudi naj bolj, nar bolj), ker se oboje pravilno rabiti smé.

Pri opombi: Kadar se dve reči primerjate, rabite se besedici nego in ko (kot) — tù bi bilo še pridjati „kakor, od“ kar se od prejšnjih gotovo ne rabi redkejšé.

V 68. nalogi se veleva, da naj se stopnjujejo pridevniki: slab, moder . . . ubogljivo . . . učen, rudeč, — Mislim, da bi bilo tukaj prav potrebno, navesti nekaj zgledov za vsak posamezni slučaj in končno tudi pravilo ali izjeme jasno in določno zaznamovati. To bi stvari mnogo več koristilo, kakor nekateri drugi spredaj že omenjeni paragrafi. (Dalje prih.)

Zemljepisje in zgodovina v ljudskeji šoli.

(Dalje cf. I. 2. t. 1.).

137. b. v. razkazuje in tolmači otrokom razna bivališča: „Mesta, terge, vasi“. Otroci se po takih vajah napeljujejo, da vedo imenovati bivališča. Se vé, da učenik razliko bivališč še dalje lahko izpeljuje, in pove bistven razložek raznih bivališč; ta razložek ni vselej v velikosti kraja, številu prebivalcev; saj vemo, da je več vasi lepših in večih, kakor so tergi, nekatera imajo tudi več prebivalcev, kakor manjša mesta. Morda bi ne bilo odveč, ko bi učitelj otrokom tudi povedal, zakaj da ljudje skupaj bivajo in zakaj so na gotovih krajih od nekdanj mesta bila, kakor n. pr. 143. b. v. o „Celji“ govori.